

XXI Krajowe Seminarium Malakologiczne (Toruń – Ciechocinek, 6–8 IV 2005 r.)

Tegoroczne Seminarium miało charakter szczególny. Jego termin wypadł pomiędzy śmiercią Ojca Świętego a datą Jego pogrzebu, co wpłynęło zarówno na atmosferę obrad, jak i na ich program. Kilka osób odwołało swój przyjazd ze względu na wyjazd do Rzymu, wiele innych skróciło swój pobyt do minimum. Liczba uczestników zmalała ze zgłoszonych 81 osób (plus dwie towarzyszące) do 54 osób (plus jedna towarzysząca). Zgłoszono 38 referatów i komunikatów, a wygłoszono tylko 25, co stanowi zaledwie 66%. Zgłoszono 32 plakaty, zaprezentowano... mniej, ale ile dokładnie, nie wiadomo! W efekcie program Seminarium ulegał kilkakrotnym modyfikacjom i zostało ono skrócone o jeden dzień, aby umożliwić Uczestnikom wcześniejszy powrót i wzięcie udziału w uroczystościach pogrzebowych. Organizatorzy odwołali też wieczór poetycki poświęcony motywom hydrobiologicznym w twórczości Jeremiego Przybory (K. Lewandowski, Akademia Podlaska), a bankiet został ograniczony do uroczystej kolacji, pozbawionej wszelkich oficjalnych wystąpień, toastów i temu podobnych akcentów. Odbyła się co prawda zaplanowana wycieczka do Torunia, ale została ona skrócona i przesunięta z piątku na czwartek wieczór.

Seminarium zostało zorganizowane przez Zakład Zoologii Bezkręgowców i Zakład Fizjologii Zwierząt Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Stowarzyszenie Malakologów Polskich, a personalnie przez Elżbietę Żbikowską (ZZB), Annę Nowakowską (ZFZ), Jarosława Kobaka (ZZB), Barbarę Grygon-Franckiewicz (ZZB) i Przemysława Nowackiego (Pracownia Hydrobiologii Stosowanej). Redakcja to-

miku streszczeń to dzieło J. Kobaka, projekt okładki – P. Nowackiego, zaś sponso-rami Seminarium byli: Prorektor UMK ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą prof. Marek Zaidlewicz oraz DST, Polska Sp. z o.o.; druk tomu finansowany był ze środków Ministerstwa Nauki i Informatyzacji. Patronat nad Seminarium objął prof. M. Zaidlewicz.

Uczestnicy zostali zakwaterowani we eleganckim hotelu – Centrum Konferencyjnym „Amazonka”, położonym na obrzeżach Ciechocinka. Jednak ani pogoda, wyjątkowo kiepska w tym czasie, ani dosyć przeładowany program merytoryczny nie zachęcały do korzystania z bogatej oferty rekreacyjno-zdrowotnej.

Seminarium otworzyli, w kolejności wystąpień, prof. Marek Zaidlewicz, Dyrektor Instytutu Biologii Ogólnej i Molekularnej UMK prof. Michał Caputa oraz Przewodniczący SMP prof. Andrzej Lesicki. Następnie rozpoczęły się obrady, z których wymienię (w kolejności wygłaszania) tylko niektóre, moim skromnym zdaniem najbardziej interesujące, prezentacje.

Jak zwykle niezawodna B. Pokryszko (Uniwersytet Wrocławski) prawie na samym początku sesji nadała jej „szerszy oddech”, prezentując razem z R. A. D. Cameronem (*University of Sheffield*) referat „Zmienność geograficzna składu i bogactwa gatunkowego leśnych zespołów ślimaków Europy Północnej”. Interesujące, jak zresztą wszystkie Jego poprzednie prezentacje, było wystąpienie A. Samka (Akademia Górniczo-Hutnicza, Kraków) „Muszla jako symbol”. J. Barga-Więcławska (Akademia Świętokrzyska, Kielce) pozostała wierna lądowym ślimakom swoich Gór Świętokrzyskich i zagadnieniom wpływu zanieczyszczeń na ich występowanie. A. Abraszewska-Kowalczyk (Uniwersytet Łódzki) znów zaprezentowała się jako nieustrudzona badaczka egzotycznych mórz i oceanów, przedstawiając metodykę badań kalmarów w wodach Afryki Południowej. A. Stańczykowska (Akademia Podlaska, Siedlce) wraz z M. Strzelec (Uniwersytet Śląski, Katowice), K. Lewandowskim i A. Kołodziejczykiem (Uniwersytet Warszawski) przedstawiła nowy projekt badawczy, dotyczący inwazyjnych gatunków mięczaków w wodach śródlądowych Polski, będący częścią dużego grantu na temat wszystkich inwazyjnych organizmów w naszym kraju. A. M. Łabęcka wraz z J. Domagałą (Uniwersytet Szczeciński) przedstawiła nowe w Polsce gatunki małży, *Corbicula fluminea* i *C. fluminalis*, pochodzące, *via* Francja i Niemcy, z wód Azji. Nie zawiódł, jak zwykle, J. Kobak, który znów opowiedział nam o wpływie kolejnych czynników na siłę przyczepu racicznicy zmiennej do podłoża. Z wystąpienia A. Woźniczki i N. Wolnomiejskiego (Morski Instytut Rybacki, Świnoujście) dowiedzieliśmy się, że zasoby racicznicy zmiennej (*Dreissena polymorpha*) w Zalewie Szczecińskim są znów tak duże, jak przed laty – zmienił się jedynie charakter ich występowania, które jest zdecydowanie bardziej równomierne. A na zakończenie obrad M. Czarnołęski (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)

zaprezentował zbiorową pracę (wraz z J. Kozłowskim, UJ, K. Lewandowskim, M. Mikołajczykiem, UJ, T. Müllerem, UJ i A. Stańczykowską) dotyczącą przyczyn i tempa zmian krzywych wzrostu w populacjach racicznicy zmiennej. Komunikat był bardzo interesujący i, choć niełatwy w odbiorze, wywołał żywą dyskusję. Aż szkoda, że wypadł na samo zakończenie obrad.

Zdecydowanie nie udał się Organizatorom pomysł połączenia w jednym bloku czasowym obiadu i sesji plakatowej. W efekcie takiej innowacji Uczestnicy, przeciągając, co jest naturalne, czas obiadu, praktycznie nie mieli czasu na oglądanie plakatów, że o bardziej dogłębnych dyskusjach z ich Autorami nie wspomnę. Tym bardziej że i Autorzy niezbyt pilnie dyżurowali przy swoich plakatach! Tak więc tym razem o plakatach nie będzie ani słowa.

Spróbuję teraz zestawić tematycznie wystąpienia – wobec znacznej ilości niezaprezentowanych, dokonałem analizy wszystkich zgłoszonych pozycji. Wyraźną przewagę od lat zachowują prace poświęcone gatunkom wodnym – tym razem w stosunku 47 do 25 prac nad mięczakami lądowymi. Jeśli chodzi o zainteresowanie poszczególnymi gatunkami, to po sześć doniesień dotyczyło *Dreissena polymorpha* i wszystkich Unionidae, a po pięć – ślimaka *Helix pomatia* (wraz z rodzajem *Helix*) oraz ślimaków z rodziny Lymnaeidae. Tylko trzy prezentacje dotyczyły różnych gatunków ślimaków nagich, po jednej – przedstawicieli pozostałych szesnastu grup systematycznych o bardzo różnej randze.

Podział prezentacji na grupy tematyczne zawsze jest problematyczny, a poszczególne prace trzeba niekiedy zaliczać do kilku grup równocześnie. Niewątpliwie prezentacje dotyczące szeroko rozumianej ekologii mięczaków wodnych (26) wyraźnie przeważały nad dotyczącymi ekologii ślimaków lądowych (11). Po siedem prezentacji dotyczyło mięczaków subfosylnych i pasożytnictwa, sześć – zagadnień związanych z morfometrią muszli, pięć – szeroko rozumianej biologii i fizjologii, cztery – rozrodu, a po trzy prezentacje omawiały problemy gospodarcze związane z mięczakami i zagadnienia taksonomiczne. Do pozostałych ośmiu wyróżnionych przeze mnie grup tematycznych zaliczyłem zaledwie po 1–2 prezentacje; słabo reprezentowane były nawet tak istotne zagadnienia, jak np. wpływ zanieczyszczeń środowiska na mięczaki lub problemy ich ochrony.

Aż pięć plakatów i cztery komunikaty, które nie zostały zaprezentowane, i to bez odwołania tych wystąpień przez Autorów, to, niestety, twórczość naszych przyjaciół z wschodniej granicy. Wspominałem już przy okazji któregoś z wcześniej opublikowanych sprawozdań, że powoli staje się to niedobłą tradycją, która każe podejrzewać, że nie jest to zjawisko przypadkowe.

Zebranie Stowarzyszenia Malakologów Polskich było dosyć krótkie i podporządkowane sprawie naszego czasopisma – *Folia Malacologica*. Redaktor, B. Pokryszko,

zwróciła uwagę na niewielką liczbę nadsyłanych prac, co nie pozwala na ich selekcję i w efekcie powodować może obniżenie poziomu merytorycznego czasopisma. Natomiast dotarła do nas i miła wiadomość – otóż *Folia* została wciągnięta, oczywiście na razie na okres próbny, na listę filadelfijską! Środowisko malakologów czekało na to od dawna. Można mieć nadzieję, że zachęci to wielu autorów, spragnionych oficjalnych laurów, do publikowania w naszym kwartalniku.

Na następne Seminarium J. Barga-Więcławska zaprosiła nas, już po raz drugi, w Góry Świętokrzyskie. Poprzednie zorganizowane przez Nią spotkanie, w 1998 roku w Wólce Milanowskiej położonej u stóp Łyśca, wspominam bardzo miło i wierzę, że i to przyszłoroczne będzie nad wyraz udane!

Andrzej Kołodziejczyk